

جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت اقتصاد

مرکز تحلیل های اقتصادی وزارت اقتصاد

بررسی اجمالی اثرات شیوع کوید-۱۹ بر اقتصاد افغانستان

فهرست مطالب

۱.	مقدمه	۲
۲.	مبنی	۲
۳.	اهداف	۲
۴.	تاثیر ویروس کرونا بر اقتصاد جهان	۲
۵.	اثرات شیوع ویروس کوید-۱۹ بر اقتصاد افغانستان	۳
۱.۵	بررسی و تحلیل تاثیر کوید-۱۹ در اقتصاد خرد	۳
	۱.۱،۵. تاثیرات اقتصادی کوید-۱۹ روی افراد و خانوار ها	۳
	۲.۱،۵. تاثیرات اقتصادی کوید-۱۹ روی شرکت ها و تصدی ها:	۵
	۳.۱،۵. تاثیر ویروس کرونا بر سکتور عامه و دولت:	۷
	۲.۵. بررسی و تحلیل تاثیر کرونا بر اقتصاد کلان	۷
	۱.۲،۵. درآمد دولت:	۷
	۲.۲،۵. تجارت و بیلانس تجارتي:	۸
	۳.۲،۵. سرمایه گذاری ها:	۸
۶.	بررسی تاثیر اقتصادی کوید-۱۹ باساز شبیه سازی مدل های اقتصادی	۸
۷.	تحلیل تاثیر پذیری اقتصاد افغانستان از اقتصاد جهانی	۹
۸.	پیشنهادهات و راهکار ها	۱۰
	۱.۸ اقدامات عاجل:	۱۱
	۲.۸ اقدامات در کوتاه مدت:	۱۱
	۳.۸ هزینه اقدامات پیشنهادی:	۱۱

۱. مقدمه

شیوع ویروس کرونا در اکثر مناطق جهان وضعیت اضطراری ایجاد نموده است. گزارش های منتشر شده نشان می دهد سهم قابل توجهی از تقاضا، تولید و صادرات جهانی تحت تاثیر شیوع این بیماری قرار گرفته و دچار اختلال شده است. نوسانات قیمت بازار نفت، ارز، طلا و همچنین شاخص سهام کشورها حکایت از اثرات این ماجرا دارد. افغانستان نیز همانند سایر کشورها از آسیب های اقتصادی این بیماری مصون نخواهد بود چرا که علاوه بر ضعف زیرساخت های صحت و درمانی، اقتصاد افغانستان وابسته به تجارت با کشورهای منطقه و واردات مواد اولیه از خارج از کشور می باشد. روشن است بررسی و شناسایی دقیق تاثیرات اقتصادی این پدیده و استفاده از تجربه و اقداماتی که در دستور کار سایر کشورها قرار گرفته، می تواند مسیر عبور از این بحران را تسهیل نماید.

در حال حاضر شیوع ویروس کرونا به طور بی شائبه روبه افزایش بوده که الی ۲۶ مارچ تعداد افراد مصاب در سطح جهانی به ۴۱۶,۶۸۶ نفر رسیده که از این جمله ۱۸,۵۸۹ نفر جان های خویش را ازدست داده اند^۱. افغانستان تا کنون (هفتم حمل ۱۳۹۹) شاهد ۷۸ مورد مثبت بوده که از این تعداد یک مورد بهبود یافته و یک مورد جان باخته است.

منبع: World Health Organization (WHO)

۲. مبنی

بنابر گسترش سریع کوید -۱۹ در کشورهای همسایه و مشاهده چند مورد مصاب شده در ولایت هرات، وزیر محترم اقتصاد در جلسه مورخ ۲۴ حوت ۱۳۹۸ معینیت مسلکی و تخنیکی و مرکز تحلیل های اقتصادی این وزارت را برای بررسی اثرات کوید -۱۹ بر اقتصاد افغانستان و شرایط زندگی مردم و ارائه راهکارهای مناسب جهت کاهش اثرات منفی این پدیده هدایت داد.

۳. اهداف

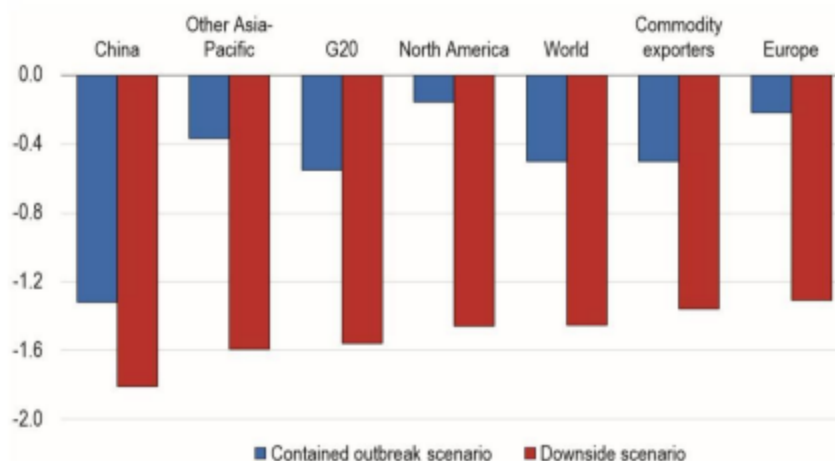
هدف از این طرح بررسی جنبه ها و ابعاد اثرگذاری شیوع کوید -۱۹ بر اقتصاد افغانستان و ارائه راه حل ها جهت کنترل و به حداقل رساندن آسیب های ناشی از این بحران است.

۴. تاثیر ویروس کوید -۱۹ بر اقتصاد جهان

مرکز مطالعات پالیسی های اقتصادی (CEPR) تاثیر این ویروس بر اقتصادهای مهم جهان مثل چین، ایالات متحده آمریکا، گروه بیست و اقتصاد جهانی را تحلیل نموده است. بر اساس این تحلیل، در وضعیت همه گیر شدن (pandemic) این ویروس، چین شاهد کاهش تولیدات ناخالص داخلی در حدود ۱,۸ درصد، آمریکای شمالی بیشتر از ۱,۳ درصد، و بالاخره اقتصاد جهانی شاهد یک شوک ۱,۳ درصدی خواهد بود.

^۱ World Health Organization (WHO)

Figure 2 Adverse impact on growth across regions
Change in GDP growth in 2020 relative to baseline (percentage points)

منبع: CEPR (۲۰۲۰)

۵. اثرات شیوع ویروس کوید-۱۹ بر اقتصاد افغانستان

شیوع ویروس کوید-۱۹ در کشورهای منطقه و افغانستان بر اقتصاد کشور تاثیر قابل ملاحظه‌ای خواهد داشت. در مقیاس کوچک‌تر، این تاثیرات می‌تواند روی چهار عامل اقتصادی (economic agents) که عبارت‌اند از (۱) افراد و خانوارها، (۲) شرکت‌ها و تصدی‌ها، (۳) سکتورهای عامه و دولت و (۴) بانک مرکزی بررسی گردد. در مقیاس بالاتر، این تاثیرات را می‌توان روی اقتصاد کلان بررسی نمود که شامل درآمد و هزینه دولت، تجارت و بیلانس تجاری، فقر و تورم (در بخش مواد غذایی) بررسی نمود.

۱.۵. بررسی و تحلیل تاثیر کوید-۱۹ بر اقتصاد خرد

۱.۱.۵. تاثیرات اقتصادی کوید-۱۹ روی افراد و خانوارها

با گسترش این ویروس، هزینه‌های وقایع، تشخیص و علاج برای افراد و خانواده‌ها به‌طور قابل ملاحظه افزایش خواهد یافت. به صورت مشخص، دسترسی محدود به امکانات صحتی ممکن است باعث هراس در سطوح مختلف گردد. با در نظر داشت نفوس مجموعی کشور، سازمان صحتی جهان (WHO) در افغانستان تنها برای تطبیق رهنمودهای لازم منبع مالی حداقل ۳.۵ میلیون دالر را ضروری پنداشته است. علاوه براین، با تطبیق اقدامات پیشگیرانه برای جلوگیری از گسترش این ویروس که شامل تعطیلات، قرنطین شدن افراد مصاب و توقف کار و فعالیت‌های عادی می‌گردد، ممکن است درآمد افراد و خانواده‌ها کاهش یافته و این متعاقباً تاثیر قابل ملاحظه‌ای روی مصرف کالاها در بازار داشته باشد.

اغلب خانوارهای کشور از نظر عایدات آسیب‌پذیر هستند؛ حدود ۵۹ درصد از نفوس کشور را افرادی تشکیل می‌دهند که سرپرست آنها در مشاغل آسیب‌پذیر مشغول به کار هستند که از این تعداد ۷۰۰ هزار نفر از طریق کار روزمزد امرار معاش می‌نمایند. از این میان، ۵۰۰ هزار نفر افراد فقیر می‌باشند و در صورتی که مشغول به کار نباشند قادر به تامین مصارف روزمره خود نخواهند بود. عدم وجود شبکه‌های حمایتی در شرایط بحرانی مانند شرایط فعلی نیز باعث آسیب‌پذیری بیشتر این افراد می‌شود.

بسیاری از خانوارها درباره گسترده‌گی شیوع بیماری و راه‌های وقایوی آن معلومات کافی ندارند؛ تنها ۳۴.۸ درصد جمعیت کشور (کمتر از ۱۱ میلیون نفر) سواد خواندن و نوشتن را دارا می‌باشند که این نسبت در بین زنان بسیار کمتر و حدود ۲۰ درصد می‌باشد. با توجه به این که رعایت بهداشت فردی نقش مهمی در کنترل این بیماری دارد و از سوی دیگر مسائل صحتی خانواده اغلب توسط زنان

مدیریت می گردد، بی سوادی (به خصوص در میان زنان) می تواند مانع جدی تطبیق توصیه های صحی و شیوع گسترده تر بیماری گردد. بدین ترتیب، گسترش بیشتر این ویروس دارای تاثیرات و عواقب بیشتر اقتصادی برای کشور خواهد شد.

با نگاهی به تجربه سایر کشورها در دوره شیوع ویروس کوید -۱۹ می توان مشاهده نمود که از لحاظ اقتصادی خانوارها از ۳ جنبه مستعد آسیب پذیری می باشند.

- افزایش هزینه های صحی و وقایه:

نظر به گسترش ویروس در سطح جامعه و بالا رفتن احتمال بیمار شدن اعضای خانوار، رعایت اصول صحی جهت پیشگیری از مصاب شدن، از ضروریات در این دوره می باشد که خرید اقلام وقایوی (ماسک تنفسی، مایع شوینده دست، مایع ضد عفونی کننده) هزینه هایی را برای خانوارها به همراه دارد. به طور تخمینی بر اساس قیمت های هفته چهارم ماه حوت هزینه یک بسته وقایوی برای یک ماه به ازای هر نفر معادل ۹۰۰ افغانی محاسبه شده است. فابل ذکر است که هر بسته تا قبل از ماه حوت در حدود ۴۰۰ افغانی از بازار قابل تهیه بوده است و با افزایش تقاضا در ماه حوت ۵۰۰ افغانی افزایش قیمت داشته است. به عبارتی در حال حاضر هزینه های وقایوی هر خانواده ۷ نفره به طور اوسط حدود ۶۳۰۰ افغانی است. در صورتی که تا پیش از این بحران در حدود ۳۲۰۰ افغانی قابل تهیه بوده است.

- کاهش سطح درآمد خانوارها به علت تعطیلی مشاغل و بازارها:

در دوره بحران، به علت ریسک بالای مصاب شدن و کاهش مخارج غیر ضروری خانوارها، عموماً بسیاری از کسب و کارهای خدماتی و بازارها به حالت نیمه تعطیل در می آیند که در نتیجه این شرایط بسیاری از افراد به صورت موقت بیکار شده و یا با کاهش درآمد مواجه می گردند. ادامه این شرایط برای اقشار آسیب پذیر که ذخیره مالی آنها اندک است، تامین مایحتاج روزانه و نیازهای ضروری را با مشکل مواجه می سازد.

- تورم قیمت مواد اولیه و محصولات صحی در دوره بحران:

افزایش ناگهانی تقاضا و بسته شدن مرز کشورهای همسایه از مهم ترین دلایل تورم قیمت مواد اولیه و محصولات صحی در روزهای گذشته است. در این شرایط خانوارهای فقیر به علت نداشتن پس انداز کافی، امکان خرید و ذخیره این مواد را ندارند. مطابق بررسی ها افزایش ۱۰ درصدی قیمت مواد اولیه می تواند تا ۷ درصد نرخ فقر را در سطح کشور تشدید کرده و افراد زیر خط فقر را از ۵۴٫۵ درصد حالت فعلی به ۶۱٫۵ درصد افزایش دهد. همچنین افزایش ۲۰ درصدی قیمت مواد اولیه تا ۱۲٫۵ درصد نرخ فقر را تشدید کرده و افراد زیر خط فقر را به ۶۷ درصد جمعیت کشور افزایش می دهد. به عبارتی دیگر افزایش ۲۰ درصدی قیمت مواد اولیه حدود ۴ میلیون نفر را به افراد زیر خط فقر اضافه می کند. در مجموع اثرات اقتصادی شیوع ویروس بر خانوارها از متغیرهای مختلفی مانند سطح درآمد خانوار، سطح سواد، سبک زندگی، سکونت در شهر یا دهات، تعداد افراد مسن و بیمار در خانوار و سایر عوامل تاثیر می پذیرد.

متغیر	مقدار
مجموع خانوارها	۳,۷۸ میلیون
• خانوار شهری	۹۳۲ هزار (۰.۲۵٪)
• خانوار دهاتی	۲,۴۹ میلیون (۰.۷۵٪)
اوسط سائز خانوار	۷,۷ نفر
تعداد نفوس بالای ۵۵ سال	۲,۲۹۰ میلیون نفر (۰.۶۵٪)
سطح سواد	۳۴٪
• سطح سواد مردان	۴۹,۴٪
• سطح سواد زنان	۱۹,۸٪
مجموع افراد زیر خط فقر	۱۷ میلیون نفر
مجموع افراد شاغل	۶,۵ میلیون نفر
• کارگران روزمزد	۷۰۰ هزار نفر
• کارمندان ملکی و نظامی	۹۰۲ هزار نفر
مجموع افراد بیکار	۲,۰۲ میلیون نفر

منبع: اداره ملی احصائیه (۱۳۹۵)

تجربه‌های گذشته نشان داده است که اقشار فقیر جامعه در دوره بحران آسیب‌پذیری بالاتری را در مقایسه با سایر اقشار جامعه دارند. با توجه به معلومات فوق، در میان افراد آسیب‌پذیر افراد فاقد شغل، کارگران روزمزد و کارمندان ملکی و نظامی که معاش آنها کمتر از ۱۲ هزار افغانی است از جنبه‌های ذکر شده آسیب‌پذیری بالاتری دارند که نیاز است این گروه‌ها در دوران بحران مورد حمایت قرار گیرند.

۲,۱,۵. تاثیرات اقتصادی کوید-۱۹ روی شرکت‌ها و تصدی‌ها:

به اساس آمارهای رسمی ارائه شده توسط وزارت صنعت و تجارت، تعداد ۴۰۵۹۸ شرکت در افغانستان الی سال مالی ۱۳۹۸ جواز فعالیت اخذ نمود اند، که از این میان ۶۴۰۶ شرکت تولیدی، ۲۸۲۴۱ شرکت ساختمانی و ۵۹۵۱ شرکت خدماتی، احتوا می‌نماید. با درنظرداشت شیوع گسترده این ویروس در کشورهای همجوار، شرکت‌ها و تصدی‌های داخلی از چند جهت متاثر خواهند شد. اول، با کاهش نیروی کار و تعطیل شدن آنان، تولیدات به صورت قابل ملاحظه کاهش خواهد یافت. دوم، زنجیره تأمین اکثر شرکت‌های تولیدی در سکتورهای مشخص بخاطر کاهش در تأمین مواد اولیه مختل خواهد شد. این امر با کاهش تقاضا در بازار برای محصولات پیچیده‌گی‌های دیگری را ایجاد خواهد کرد. با توجه به این‌که تولیدات داخلی کشور محدود می‌باشد بسیاری از کالاها از طریق واردات تأمین می‌گردند. شیوع گسترده بیماری در کشورهای تولید کننده کالاها به خصوص کشورهای همسایه مانند ایران و پاکستان که ممکن است منجر به بسته شدن مرزهای تجارتی گردد می‌تواند باعث کمبود این مواد در بازارهای داخلی گردد. بسته شدن مرز پاکستان در جنوب شرق کشور، قیمت مواد غذایی در بازارهای کابل را افزایش داده است. تقاضا برای مواد شوینده، بهداشتی و صحتی نیز افزایش یافته و قیمت این مواد در بازار تا سه برابر شرایط عادی رشد داشته است.

شیوع این ویروس در دیگر کشورها تقاضا برای خدمات (به خصوص خدمات مرتبط با توریسم و شرکت‌های حمل‌ونقل زمینی و هوایی، رستوران‌ها و هتل‌ها) را به شدت تحت تاثیر قرار داده است. از بین رفتن تقاضا برای خدمات در کنار توانایی محدود این شرکت‌ها برای مقابله با این شوک (با توجه به نوبا بودن این شرکت‌ها) می‌تواند ادامه کار حدود ۶۰۰۰ شرکت ثبت شده در بخش خدمات را به مشکل مواجه سازد. تنقیص کارگران و یا تعطیلی این شرکت‌ها می‌تواند باعث از بین رفتن عاید افراد شاغل در این بخش و افزایش

فقر در جامعه شود. مهمتر از همه، با گسترش این ویروس، فرصت‌های تجاری از وضعیت عادی تغییر و نحوه خدمات‌رسانی شکل دیگری بخود خواهد گرفت. این تغییرات در سه سکتور عمده اقتصادی ارزیابی گردیده است.

سکتور خدمات:

شواهد و تجارب کشورهای آسیب‌دیده از ویروس کوید -۱۹ نشان می‌دهد که سکتور خدمات به صورت جدی متاثر خواهد شد. تاکنون، بخش‌های که بصورت مستقیم از این ویروس متاثر شده عبارت‌اند از:

- تعطیل شدن گرد هم‌آیی‌های اجتماعی و مراسم فرهنگی، تفریحی و ورزشی
- تعطیل شدن (به تعویق افتادن) مکاتب و پوهنتون/دانشگاه‌ها در سراسر کشور
- منع مسافرت‌های توریستی

این اقدامات بخش‌های مهم سکتور خدمات که شامل ترانسپورت زمینی و هوایی، خدمات توریستی، خدمات تعلیمی و تحصیلی، خدمات هتل و رستوران‌ها و فروشنده‌های کوچک را متأثر می‌سازد. مهمتر از همه، درین وضعیت نوعیت ارائه خدمات تغییر خواهد کرد. روی آوردن به خدمات از طریق اینترنت سرعت خواهد یافت و خدمات‌رسانی از ساحات تجارتی به ساحات رهائشی انتقال خواهد یافت. درذیل خلاصه انتقالات فرصت‌ها و چالش‌ها ارایه شده است.

فرصت‌های جدید	چالش‌های ممکن
• افزایش ارائه خدمات از طریق اینترنت • افزایش تقاضا برای مواد خوارکه و بهداشت در مناطق رهائشی • بلند رفتن تقاضا برای خدمات برق رسانی و آبرسانی به ساحات رهائشی • افزایش تقاضا برای ارائه خدمات انترنتی با کیفیت بهتر در مناطق رهائشی (Data bundles) • افزایش تقاضا برای رساندن مواد اولیه به منازل رهائشی (Home delivery) • کاهش قیمت‌های مواد نفتی • افزایش تقاضا برای اقلام مشخص در بخش‌های صحت و خوراکی • افزایش تقاضا برای نیروی کاری در بخش‌های صحت و تامین مواد غذایی	• کاهش تقاضا برای خدمات ترانسپورتی و توریستی • کاهش تقاضا برای محصولات صنعتی در بخش‌های مختلف (ساختمانی، زراعتی، ...) • کاهش (به تعویق افتادن) تقاضا برای خدمات تعلیمی و تحصیلی • کاهش در صادرات و واردات اقلام مشخص صنعتی • کاهش تقاضا برای خدمات هتل‌ها، رستوران‌ها و خدمات سپورتی • کاهش تقاضا برای نیروی کاری در بخش‌های صنعتی

علاوه بر جدول فوق، اقلام مشخص که می‌تواند در دوره بحران نیاز مبرم جامعه باشد را ذیلأ مشخص نموده‌ایم:

- مواد اولیه خوراکی شامل آرد گندم، برنج، روغن، نمک، میوه‌جات، سبزیجات (به خصوص آنهایی که برای بلند بردن مقاومت وجود توصیه شده‌اند)
- مواد اولیه و قاپوی (مایع ضد عفونی کننده الکلی، صابون، دستمال‌های ضد عفونی کننده و ...)، کیت‌های تشخیصی و ادویه‌های درمانی

سکتور صنعت

این سکتور نیز به دلیل اختلالات ایجاد شده در منابع انسانی و زنجیره ارزشی آن آسیب خواهد دید. در اقتصادهای دیگر نیز این سکتور آسیب دیده است. در مارکیت ایالات متحده این سکتور با یک شوک ۳۲ درصدی مواجه شده است. برای افغانستان، پیامد مهم‌تر این سکتور روی کارایی خواهد بود که نظر به سروی وضعیت زندگی در افغانستان سال ۲۰۱۶-۱۷ حدود ۱۸ فیصد نیروی کاری فعال را در برمی‌گیرد. قابل یادآوری است که در این سکتور نیز بخش‌های مختلف صنعتی نظر به نوعیت آن تاثیرات متفاوتی را تجربه خواهد کرد. مثلاً، صنایع ادویه‌سازی و تامین مواد غذایی با رشد تقاضا و صنایع ساختمان و الکترونیک با کاهش تقاضا روبرو خواهند شد.

۳،۱،۵. تاثیر ویروس کوید -۱۹ بر سکتور عامه و دولت:

بدیهی است که برای مبارزه با این ویروس سکتورهای عامه و دولت افغانستان هزینه‌های قابل ملاحظه‌ای را متحمل خواهند شد. از نگاه مبارزه با حوادث مراحل آماده‌گی، پاسخ‌دهی، بازیابی و بهبود (recovery) و اقدامات کاهش‌دهی هر یک مستلزم هزینه‌هایی می‌گردد که دولت باید به عهده بگیرد. از این منظر، مصارف دولت که بیشتر از طریق سکتورهای عامه به مصرف می‌رسند افزایش می‌یابد. شیوع این بیماری تاثیرات مهمی بر بودجه ملی خواهد داشت زیرا از یک سو کاهش فعالیت شرکت‌ها باعث کاهش عواید مالیاتی دولت خواهد شد و از سوی دیگر مقابله با بیماری مصارف گزافی را به دولت تحمیل می‌نماید. بر اساس پیش‌بینی‌های وزارت صحت عامه مقابله با این بیماری به ۳۸،۸ میلیون دالر بودجه ضرورت دارد که در حال حاضر ۱۵ میلیون دالر آن توسط دولت تامین شده است و مهار بیماری نیازمند به ۲۴ میلیون دالر بودجه اضافی می‌باشد. در شرایطی که بودجه سال ۱۳۹۹ با کسری حدود ۱۲ میلیارد افغانی (۱۶۲ میلیون دالر) مواجه می‌باشد و رکود کسب‌وکارها احتمالاً باعث کاهش عواید پیش‌بینی شده و افزایش کسر بودجه می‌گردد، به نظر می‌رسد تامین مصارف مقابله با بیماری و آسیب‌های آن فشار مضاعفی بر هزینه دولت وارد خواهد نمود. از سوی دیگر نبود زیرساخت‌های کافی، مکانیزم‌های مؤثر و تجربه کافی جهت مدیریت بحران و کنترل شرایط می‌تواند شیوع بیماری در کشور را تسریع نماید. در حال حاضر برای هر ده هزار نفر تنها ۵ بستر و ۳ داکتر وجود دارد که مشخص نیست چه تعداد از این بسترها دارای تجهیزات ضروری برای بیماران عاجل می‌باشند. بررسی تجربه کشورهای درگیر این بیماری نشان می‌دهد که ظرفیت‌های فعلی برای کنترل و مقابله با بیماری کافی نمی‌باشد. حتی در صورتی که منابع مالی مورد نیاز تامین گردد هم بروکراسی موجود در سیستم فعلی باعث تاخیر در روی دست گرفتن اقدامات عاجل خواهد شد.

۲،۵. بررسی و تحلیل تاثیر کوید -۱۹ بر اقتصاد کلان

۱،۲،۵. درآمد دولت:

بنابر چالش‌هایی که فراوری شهروندان، تجارت‌های کوچک، متوسط و بزرگ ایجاد می‌گردد یک کاهش عمده ولی کوتاه‌مدت در درآمد دولت که از طریق مالیات، تکتانه و تعرفه بدست می‌آید پیش‌بینی می‌گردد. قابل یادآوری است که تجارت‌ها و فرصت‌های که از حالت اضطراری ایجاد می‌گردد در اینجا در نظر گرفته نشده است. بصورت عمده، یکی از سناریوهای ممکن به تعویق انداختن عواید دولت از طریق مالیات است که افراد و تجارت‌ها جمع‌آوری می‌گردد. یکی از این محاسباتی که برای کارمندان سکتور عامه و دولتی انجام شده است نشان می‌دهد که این امر باعث به تعویق انداختن مبلغ ۵۱،۵ میلیون افغانی در هر ربع می‌گردد. مصارف دولت در این وضعیت بیشتر بخاطر پاسخ‌دهی به حادثه بوده و توقع نمی‌رود که به شکل کتلت برای تسریع و بهبود فعالیت‌های دیگر اقتصادی کمک کند. بنابراین با بلند رفتن مصارف در بخش‌های صحتی، مواد غذایی، پوشاک و غیره در این مدت نمی‌توان توقع بهبود وضعیت کلی در تجارت را نمود.

جدول محاسبه مالیات بست‌ها (ارقام به افغانی)				
شاخص‌ها/بست‌ها	بست چهار	بست پنج	بست شش	بست ۷ و هشت
مرد	۳۵۷۵۱	۵۷۳۶۹	۱۱۵۸۱۱	۵۲۱۲
زن	۹۹۲۰	۱۲۲۸۹	۵۱۶۹۷	۶۶۴
مجموع	۴۵۶۷۱	۶۹۶۵۸	۱۶۷۵۰۸	۵۸۷۶
مبلغ اوسط پرداخت مالیه هر فرد	۱۱۸	۷۲	۴۰	۱۳
مجموع مالیات مردان	۴,۲۱۸,۶۱۸.۰۰	۴,۱۳۰,۵۶۸.۰۰	۴,۶۳۲,۴۴۰.۰۰	۶۷,۷۵۶.۰۰
مجموع مالیات زنان	۱,۱۷۰,۵۶۰.۰۰	۸۸۴,۸۰۸.۰۰	۲,۰۶۷,۸۸۰.۰۰	۸,۶۳۲.۰۰
مجموع مالیات هر بست	۵,۳۸۹,۱۷۸.۰۰	۵,۰۱۵,۳۷۶.۰۰	۶,۷۰۰,۳۲۰.۰۰	۷۶,۳۸۸.۰۰
مجموع مالیات در یک ماه	۱۷,۱۸۱,۲۶۲			
مجموع مالیات در هر ربع	۵۱,۵۴۳,۷۸۶			

۲.۲.۵. تجارت و بیلانس تجارتي:

عواملی که در این وضعیت می‌تواند تجارت افغانستان را تحت تأثیر قرار دهند شامل بسته‌شدن مرزها و بنادر، اختلال در زنجیره تامین، کاهش در تولیدات مواد مورد نیاز در خارج از کشور است. در صورت شیوع بیشتر این ویروس می‌توان سناریوهای متعددی که شامل بسته شدن مرزها و بنادر می‌شود را در نظر گرفت. در این صورت، ارزش کالاهای تجاری از هر مرز و بندر تأثیرات عمده را روی اقتصاد و تحرک‌های اقتصادی خواهد داشت. ارقام موجود از سال‌های ۱۳۹۶، ۹۷ و ۹۸ نشان می‌دهد که ارزش معاملات تجارتي افغانستان و پاکستان از ۱,۳ الی ۱,۶ تریلیون دالر، افغانستان و ایران از ۱,۲۳ تا ۱,۲۶ تریلیون دالر و ارزش تجارتي افغانستان و چین از ۱,۱۴ تا ۱,۱۹ تریلیون دالر می‌رسد. بسته‌شدن بنادر و مرزها تأثیر مستقیم روی این تجارت داشته و متعاقباً رشد اقتصادی افغانستان را متاثر خواهد ساخت.

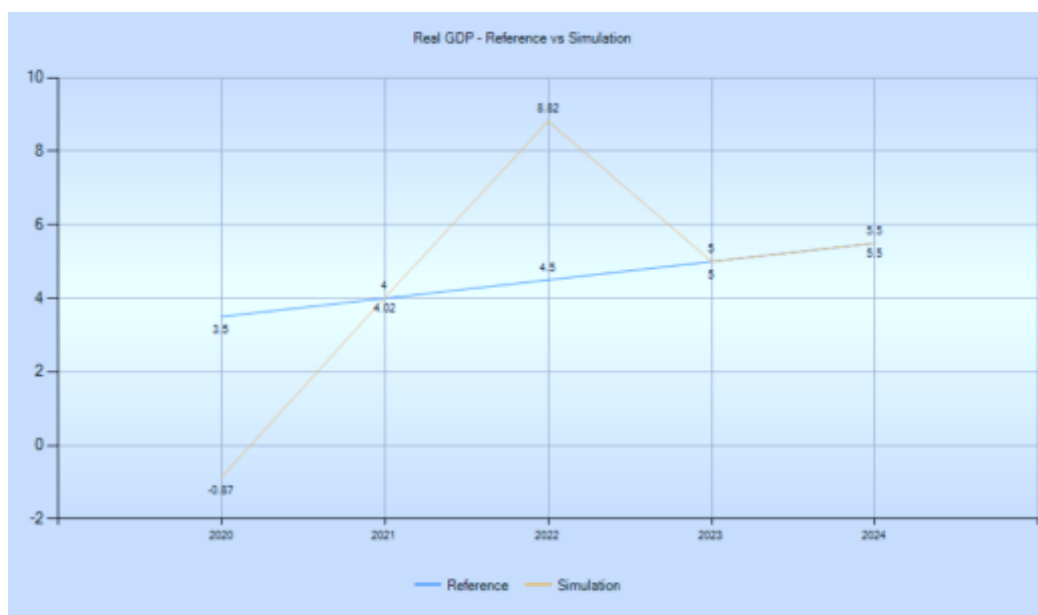
۳.۲.۵. سرمایه‌گذاری‌ها:

در صورت شیوع این ویروس، امکان سرمایه‌گذاری‌ها هم به نظر می‌رسد که کاهش یافته و باعث کاهش رشد اقتصادی گردد. یکی از راه‌های ممکن برای جبران این امر می‌تواند کمک‌های بین المللی و قرضه‌گیری باشد که می‌تواند یک چراغ سبز باشد.

۶. بررسی تاثیر اقتصادی کوید-۱۹ بر اساس شبیه‌سازی مدل‌های اقتصادی

یکی از راه‌های تحلیل اقتصادی استفاده از مدل‌های اقتصادی و شبیه‌سازی است که بر اساس آن می‌توان تأثیر شوک‌های اقتصادی مانند کوید-۱۹ را بالای اقتصاد یک کشور بررسی کرد. در اینجا، در یکی از سناریوها که فرض شده فاکتورهای تولید، مصارف عادی

دولت، و سرمایه‌گذاری‌های عادی هر کدام ۵ درصد کاهش می‌یابند. این اثرات در مجموع باعث کاهش رشد اقتصادی تا ۴,۲ در یک سال خواهند شد.

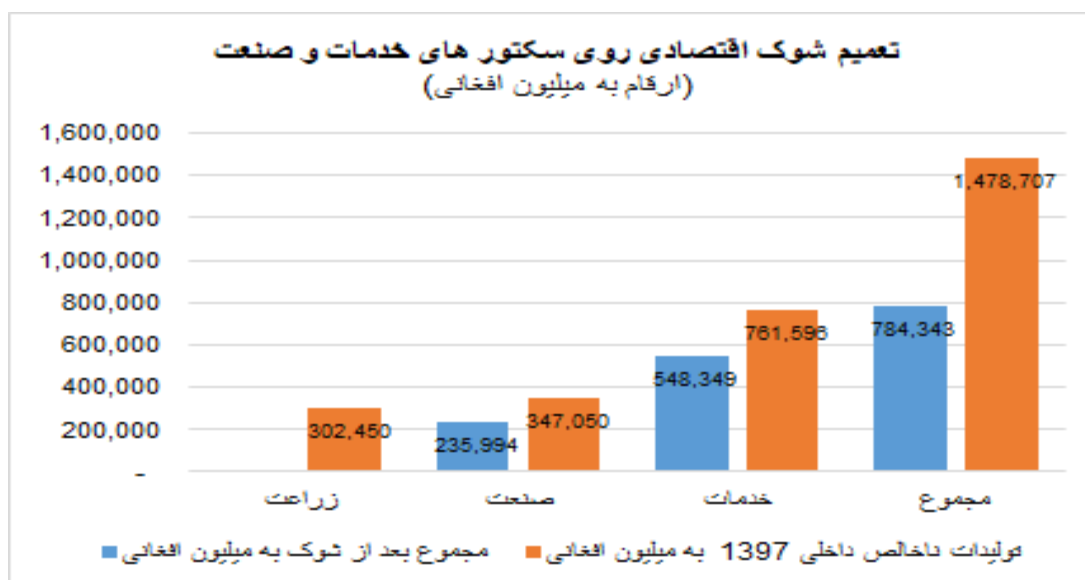

یکی دیگر از مدل‌های دیگر GTAP است که با استفاده از آن نیز می‌توان وضعیت اقتصادی را تحلیل کرد. در این مدل، اگر مرز افغانستان و پاکستان برای یک ماه مسدود باشد رشد اقتصادی افغانستان الی ۱,۱۸ درصد کاهش نموده و در صورت مسدود ماندن الی سه ماه ۲,۹۴ درصد کاهش را تجربه خواهد کرد.

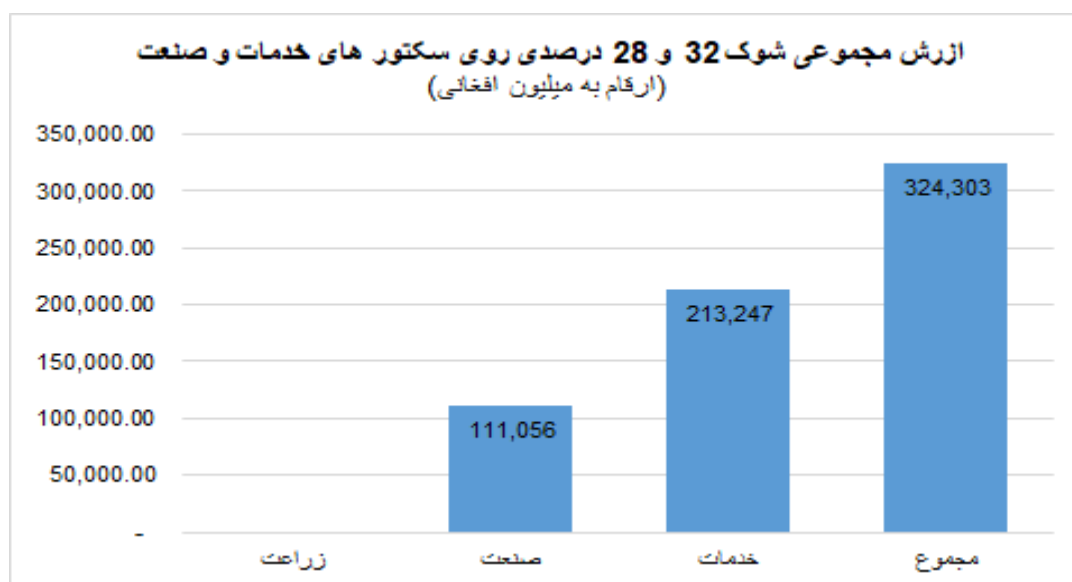
۷. تحلیل تأثیرپذیری اقتصاد افغانستان از اقتصاد جهانی

شیوع ویروس کرونا نه تنها باعث کاهش قابل ملاحظه فعالیت اقتصادی کشورهای متأثر شده از این ویروس شده بلکه اقتصاد کشورهای همجوار و اقتصاد جهانی را نیز متأثر ساخته است. علاوه بر این، همچنانکه در فوق به آن اشاره شد، بعضی سکتورهای اقتصادی را بیشتر متأثر می‌سازد. نظر به وضعیت خاصی که این بحران بوجود آورده، دسترسی به معلومات کافی و با جزئیات که بتوان بر اساس آن وضعیت داخلی را تحلیل کنیم کمتر در دسترس می‌باشد. بنابراین، در این تحلیل تنها به معلوماتی که در دسترس است اتکا شده است.

بر مبنای مقاله تحلیلی اسوشیتیدپرس از ایندکس S&P ۵۰۰ از وضعیت اقتصاد ایالات متحده آمریکا، سکتورهای که بیشترین آسیب اقتصادی را در مدت شیوع ویروس کوید-۱۹ تجربه کرده است سکتورهای صنعت و تولید و سکتور خدمات بوده که به ترتیب شوک‌های ۳۲ درصدی و ۲۸ درصدی را تجربه کرده است. پیش‌بینی می‌شود که همین سکتورها در کشورهای دیگر که از کوید-۱۹ متأثر خواهد شد نیز شوک‌های مشابه را تجربه کنند. بنابراین، تعمیم‌دهی وضعیت مشابه برای اقتصاد افغانستان یک تصویر کلی را از وضعیت کشور در حالت شیوع ویروس کرونا و پس از آن برای ما ارائه خواهد کرد.

به صورت مجموعی، تعمیم این شوک بر سکتورهای صنعت و خدمات تولیدات ناخالص داخلی کشور را بیشتر از ۳۲۴ میلیارد افغانی صدمه خواهد زد.

۸. پیشنهادات و راهکارها

به منظور رسیدگی به چالش‌های ایجاد شده بر اثر بیماری کوید-۱۹ مبارزات و اقدامات کلی دولت و مردم یک نیاز مبرم شمرده می‌شود. از آنجایی که اقدامات در برابر این مرض مهلک نیاز به منابع هنگفت مالی و اقدامات جمعی دارد که مردم افغانستان از عهده آن به تنهایی برآمده نمی‌توانند. لذا نیاز جدی است تا دولت نقش عمده را در این مورد ایفا نماید و با استفاده از سیاست‌های اقتصادی خود به این چالش حیاتی رسیده‌گی نماید. در ذیل پیشنهادات مشخص و راه‌حل‌ها برای تطبیق پیشنهادات و هزینه اقدامات ارائه گردیده است.

پیشنهادهای در دو بخش اقدامات عاجل و اقدامات کوتاه مدت دسته‌بندی شده است. برای هر پیشنهاد راه‌حل‌های تطبیقی آنها نیز بیان گردیده که نحوه تطبیق آن را در بخش عملی بیان می‌کند. در اخیر هزینه‌های اقدامات پیشنهادی سنجی گردیده و به مبلغ پولی ارایه گردیده است.

۱,۸. اقدامات عاجل:

- ۱- ثابت نگه‌داشتن قیمت مواداولیه مورد نیاز خانوارها و محصولات صحری از طریق:
 - کاهش یا حذف موقت محصول گمرکی اقلام و مواداولیه و محصولات صحری
 - مذاکره با شرکای تجاری جهت اطمینان از ادامه واردات مواد اولیه
 - اطمینان بخشیدن به مردم از تامین کالاهای اساسی مورد نیاز در دوره بحران از طریق رسانه‌ها
 - فراهم ساختن تسهیلات گمرکی ۲۴ ساعته
 - ایجاد کمیته‌ای برای مدیریت نوسانات نرخ مواد اولیه در مارکیت‌ها

۲,۸. اقدامات در کوتاه‌مدت:

- ۱- به تاخیر انداختن وضع مالیات از معاش کارمندان بست‌های ۴، ۵، ۶ و پایین‌تر برای یک ربع
- ۲- فراهم‌سازی و توزیع ۱۰۰ هزار بسته وقایوی (با همکاری موسسات خیریه) برای اقشار ضعیف جامعه نظر به اولویت مناطق
- ۳- به تعویق انداختن مالیه شرکت‌های آسیب‌دیده

۳,۸. هزینه اقدامات پیشنهادی:

برای تطبیق اقدام متذکره ضروری پنداشته شد تا این اقدامات قیمت‌گذاری شود که جدول ذیل مبین هزینه‌های اقدامات می‌باشد:

نوع اقدام	هزینه ها	اقدامات پیشنهاد شده
عاجل	۹ میلیون دالر (۶۷۵ میلیون افغانی)	حذف محصول گمرکی آرد و گندم برای یک ربع
کوتاه مدت	۶۷۸,۲۰۷ دالر (۵۱,۵۴۳,۷۸۶ افغانی)	تاخیر در اخذ مالیات از کارمندان پایین رتبه برای یک ربع
عاجل	۶۶۶ هزار دالر (۵۰ میلیون افغانی)	توزیع تعداد ۱۰۰ هزار بسته وقایوی برای خانوارهای کم درآمد (شامل مایع شوینده دست و ماسک)